

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

8 aprile st. v.

15 aprile st. n.

Èse în fiecare duminică.

Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 14.

A N U L XXIV.

1888.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Petre Ispirescu.

Petre Ispirescu.

Până mai acum câțiva ani frumoasa stradă Regală de astăzi era o infundătură ce se opriă în grădina casei Mazar-Pașa. Aci, în unghiul cel mai ascuns, spre stânga, se află o zidire spațioasă, construită mai jos de nivelul uliței, cu ferestre mari de atelier și cu o marchisă de lemn la mijloc ocrotindu-i intrarea. Inscripțiunea și arătătoarele de pe tabla prinsă între doi stâlpi nalți și așezați la capătul și tocmai în axa uliței, spre a pute fi vedută din respântia stradei Academiei, arătau că aci era »Noua tipografie a Laboratorilor români.«

În 1877, colaborând la unul din organele de publicitate ce se tipăreau aci, făcui cunoștința »Culegătorului-tipograf.« În anul următor, înrolat în redacțiunea ziarului »Dorobanțul«, dintre ai cărui editori era și Ispirescu, avui prilej a-l cunoșce mai de aproape și de aci nainte relațiunile noastre de prietenie cu totă deosebirea de vârstă dintre noi, fură neinterupte. Adevărul e, că Ispirescu era o grădină de om pentru cine-l șcicia cunoșce și prețui. Adesea, când lucrul ne lăsa câteva clipe de răspas, Ispirescu ridică capacul povirnit al vechiului seu scriitor și scoțând un maldăraș de foite groșe și îngălbenite ne aședam pe lavița de mușama întinsă sub ferestra ce-i lumină cabinetul, despărțit de restul atelierului printr'un grilaj de lemn, și-mi citiă câte una din minunatele-i povestiri ce răsuna la auđu-mi aci, în aerul de plumb al caștielor și în uruitul roților dela mașini, ca o musică dulce din alte lumi și alte vécuri; er puțin încăruntit povestitor, cu pletele-i lungi, cu barba-i ca fusul, cu sprincenele-i stufoșe, imi părea un fărmeător care vrăjeșce-a bine, ca cei cari în unele basme iau sub ocrotirea lor a-tot-puternică pe tinerii ce se iubesc.

D'altmîntrelea și Ispirescu acordă modestu-i, dar folositoru-i sprigin, tinerilor cari iubiau să muncescă. În 1880 imi exprimam bêtărâului dorința ce-aveam să string într'un mănuchiou versurile-mi imprăștiatice ici-colo, și neputința d'a face acesta din cauza mijlocelor restrinse de cari dispuneam. »Cât ai pute da dta?«, me întrebă el. »De, cam pân' la 25 lei de colă și hârtia.« — Găsisem niște hârtie mai eftioră Nr. 2 dublă. — »Atât să dai!« incheiă el, și-mi ceru manuscrisul. O lună n urmă apărea volumul de versuri intitulat: »Zimbiri și Lacrimi.«

E pré ușor de înfeșe, că cu așa sentimente Ispirescu, modelul muncitorului onest, rădbător și blând, nu era să fie nici-odată, cu totă munca-i covârșitoare, bogat, bogat materialiceșce. Avea în schimb o inimă neprețuită, căreia trufia orbă, ambiția nesătioasă, setea poftelor zădarnice, îi erau cu totul necunoscute, și atâta era de ajuns, ca să facă mulțămirea lui și a lor sei, căci cum dice îndelung-rădbătorul Socrate prin graiul versurilor poetului Banville:

Fericit e-aceia numai care nu șcie-a dori!

Mai apoi șandramaoa ce serviă de adăpost tipografiei trebuind a se derimă, spre a face loc noilor construcțiuni ce erau să transforme infundătura Cornescului în una din cele mai frumoșe strade ale capitalei, tipografia »Laboratorilor români«, care-și schimbase firma în »Tipografia Academiei Române«, se mută în casa, astăzi derimată, ce formă colțul Bulevardului cu strada Academiei, unde odinioră fusese tipografia lui C. A. Rosetti. Eu nu mai lucrăm de mult la gazete, dar veniam forte adesea aci spre a sedé la taină cu »Unchiașul sfătos«, nume ce-i remase dela publicarea poveștilor mitologice, în 1879. »Bine-ai venit, c'am să-ți citesc o snová!« imi dicea, și trăgându-mi scaunul lângă densus, me uimiam de

faptele și mierea ce-i curgea din buze. Multe din acestea snove și basme mi le-a ncredințat Ispirescu pentru a le trimite »Familiei« spre publicare, căci modestia lui da tuturor cari i cereau, uimit, fără a-și da semă, de căutarea ce-aveau nemeșteșugitele lui întocmiri. Astfel i găsim numele mai în toate foile literare ce-au apărut la noi, începând dela »Têranul român«, ce eșiă în 1862 sub redacțiunea lui Ion Ionescu, până la »Revista nouă«, apărută estimp sub direcțiunea dlui Hașdêu.

Petre Ispirescu s'a născut la București în ianuarie, 1830, în mahalaoa Pescăria-Veche, unde tatăl seu, Gheorghe Ispirescu, ținea o modestă prăvălie de barbierie. — Mama sa era ardelencă și se numiă Elena. — Strămutați în Udricani, Petre își petrecu copilăria în partea locului, neinfestată încă p'atunci de seminția lui Israil. Dat mai întei la șcôla dascălului Nicolae dela biserica Udricani, el trecu apoi la șcôla dascălului Stan Lupescu dela Olteni. Acesta venise aci dela Colțea și n scurtă vreme șcôla fu cea mai înfloritore. Cu privire la acesta etă ce dice ênsuși Ispirescu:

»Șcôla dascălului Stan Lupescu, dela Olteni, trebuie să fi fost vestită pe vremea aceea, pentru că veniau copii acolo la învățatură din toate unghiurile cetății noastre a lui Bucur. Era, pe nemințite, ca la 150 șei 200 de copii.«

Aceste le găsim scrise într'una din cele 33 de foite pe cari Ispirescu ni le-a lăsat între manuscrisele sale sub titlul: »Câteva amintiri din șcôlă.« Ele sânt datate din aprilie, 1881, și cuprind amintiri de pe la anul 1840 seu »cam p'aci p' impregiur«, cum mărturiseșce ênsuși la un loc.

Dar Ciaslovul și Psaltichia învățate de dascălul Stan, cu toate Axiónele praznicelor, Catavasiile Floriilor seu Prohodul Domnului, nefiind cređute indetultătoare carierei preoteșci, pentru care părinții sei îl destinau, Petre fu dat la Dómna Bălașa, unde era un dascăl renumit în Psaltichie, er apoi incredințat unui călugăr, la mitropolie. Dar mintea lui vrăjită de minunățiile poveștilor copilăriei, pe cari le-ascultă mai băgător de semă decât toți, și setosă de carte, i dete dorul acestei alte minuni, care intrupéză gândul peste mări și peste vécuri, a artei tiparului, și părăsind ideia de popie se îndrumă spre tipografia lui Carcalechi, unde-l găsim ca lucrător în 1844. Tragerea de inimă, conșciințiositatea cu care lucră, făcură să fie semnalat îndată în meseria sa. D'aci el trecu la tipografia Copainig, seriositatea caracterului seu i-atruse increderea patronilor, cari îi confiară lucrarea corespondenței secrete a lui Vogoride. Acestă incredere inse o plăti cu o lună de închisore. După aceea Ispirescu fu chemat ca diriginte la tipografia »Naționalul«, a lui B. Boerescu, care apoi fu cumpărata de Boliac, er în 1864 trecu în aceeași calitate la tipografia lui C. A. Rosetti. Dar în acelaș an Ispirescu deschise, împreună cu Sc. Walter și C. Göbl, tipografia »Lucrătorilor asociați«, în Pasagiul Român, pe care trebui s'o părăsescă în curênd, fiind numit director al tipografiei statului. Nici aci inse Ispirescu nu remase mult timp. Intențiunea lui d'a creă o tipografie complectă, conformă într'u toate cerințelor timpului, și în curentul progreselor realizate de acestă artă, — intențiune cu greu de realizat unde se află, — îl făcu să demisioneze în 1868 spre a deschide, de astădată în unire cu Petre Georgian, C. P. Condrutur și alții, »Noua tipografie a laboratorilor români.« Aci, incet incet, printr'o muncă plină de sirg, Ispirescu reuși a se desface de ceialalți tovarăși, rămânând singur stăpân al tipografiei, care luă numele de a »Academiei române.« Dragul lui vis, întrevêcut

și urmărit în cursul atâtor ani de muncă, eră în fine împlinit!

Cum vedeți, viața lui Ispirescu, o viață de peste patruzeci de ani în care încet și treptat a năinat de la ucenic pân' la stăpân, fiind pe rând zețuitor, șef de atelier și tovarăș, a fost o viață de muncă neîntreruptă, chiar covârșitoare, și trebuie șadaogăm conștiințioasă, fără rivnă nedreptă. Corect pân' la scrupulozitate în toate daraverile sale, nimeni n'a avut să se plângă vr'odată împotriva-i, cu toate că el a avut a se plânge 'ntotdeauna de pre mulți...

Gelos d'a face din meseria sa aceea ce este 'ntr'adevăr, o artă, el se ținea — mulțămită instrucțiunii ce neconținut își agonisă stăruitor — în curentul tuturor progreselor, și d'aceea tipografia lui eră una din cele mai deseversit asortate.

Un amănunt interesant pentru istoria tipografiei române este, că atelierul lui Ispirescu a fost singurul unde primele corecturi se făceau de tipograf. Posezătorul manuscrisului nu primiă decât a doua corectură și nu se imprimă o carte în tipografia sa până când Ispirescu nu citia însuși revisia — cum făcea și primele corecturi — cu cea mai mare atențiune. Astfel toate lucrările eșite din tăcurile sale denotă conștiința cu care au fost executate.

Acastă obositore indeletnicire gratuită, pe care nu i-o impunea nimeni alt decât tragerea lui de inimă ca lucrul să eșă cum trebuie, i ocupă cea mai mare parte din zi. De-o punctualitate riguroasă, în totdeauna la ora 7 dimineța eră la tipografie, unde la aceeași oră s'era lucrul conțenia, pentru a reîncepe a doua zi cu aceeași sîrguință. Când ocupațiunea-i zilnică îl îngăduia, Ispirescu, recules de 'naintea pupitrului seu, își evocă amintirile copilăriei, își reamintiă poveștile ce l'au desfătat, și lăsă pe mici foițe de hârtie, cu scrisu-i domol și mărunt, — cugetat și dormit, — el, muritorul necunoscut, rënduri neperitoare.

Dacă ziua eră pre ocupat la tipografie, făcea acelaș lucru acasă, s'era târziu seu dimineța din vreme, obiceiul pe care nu și l'a schimbat până în timpul din urmă. Numai de vr'o doi ani, Ispirescu simțind mai mult obosela muncii de peste zi, se culcă îndată după cină, pentru a se deșteptă puțin recreat la miezul nopții. Și atunci, când totul dormia în prejmă-i, el lucră la lumina obositore a lampei până despre ziua, când mai ațipă vr'o două ceasuri, după care apoi se sculă și și luă tălpășița la tipografie.

Duminea și praznicele erau intr'adevăr zile de s'erbătore — dar nu și de odihnă — pentru d'ensul, căci atunci putea să se indeletnicescă în liniște cu citirile și scrierile-i favorite. Astfel nu eșă el niciodată în asemenea zile și puținii sunt omenii cari să și fi părăsit casa s'erbătore și orașul în celalalt timp mai rar decât Ispirescu. Interesele tipografiei cerend neconținută lui presință aci și restrinsul mijloacelor nepermitendu-i luesul vilegiaturei, el a călătorit foarte puțin. Nu-l știu să fi făcut alte călătorii decât una la Roșiorii-de-Vede, unde-l chemau interesele, și alta la Câmpu-Lung, în 1883, când, în urma unei congestii ce avusese, medicii i recomandase o schimbare de aer și de traiu, și când, în prevederea unui sfersit apropiat, el scrisse 'ultima-i dorință. «Unchiașul sfatos ne-a povestit impresiunile ce i-au lăsat ambele aceste călătorii, cari s'au și publicat prin diare.

L'am vizitat de mai multe ori în cășcióra-i modestă din ulița Sălcicilor, unde Ispirescu locuia incongiurat de iubirea unei familii numeroase, al cărei singur sprigin eră d'ensul. Aci, în acesta colibă adăpostită până mai deunădi sub un coperiș de șindrilă, izolată de șgomotul stradei, cam la mijlocul unei curți

jose și ascunsă de vederea importună a celor d'afară prin niște uluci ce se plecau sub greutatea v'rstei, ađi înlocuite d'un zaplaz, de două decenii, aci în miorosul florilor răzorelor din față și 'n adierea pomilor grădinei din spatele casei. Culegătorul-tipograf ajuns mai apoi Unchiașul stătos își inșiră basmele, își întocmia snovele, își alcătuia pildele, își spicuiă dicționarele, își amintiă jocurile copilăriei și și scriea poveștile în graiul cel mai dulce, în stilul cel mai pitoresc, spre marea glorie a literaturii noastre populare și spre mulțămirea șulțescă — singura resplată vai! — a culegătorului lor!

(Incheierea va urmă.)

A. C. Șor.

Săracul.

N-u-i sărac acela care
Duce vecinic lipsă mare;
De iubește și-i iubit,
Traiul seu e 'naurit.
Căci prin grigi ce-l impresoră
Tot mai are ș-o comoră:
Șulțelul seu plin de dor,
Bold de viață 'n viitor.

Ci-i sărac bogatul care
Tote le-are de 'mbuibare,
Dar de toate s'a urit,
Și pe nime n'a iubit.
Înima lui nu simțește,
Dragostea nu-l încăldește;
Șulțelul seu e pustiu,
Par-că nici nu este viu.

Ce folos de bogăție,
De comori ce pot să fie
Pe pământul rotogol,
Dacă șulțelul ț-i gol?!
Ce folos chiar și de viață,
Dacă nu te mai resfață
Dragostea ce 'n brațul seu
Face din om Dumneșeu!?

Iosif Vulcan.

O frunză 'n vânt.

— Novelă de Carmen Sylva. —

(Incheiere.)

Dar Iso, copilă, nici nu-l iubești!
— Asta nu hotărește, mătușă; acesta seu
— altul, toți îmi sunt de-o potrivă. Amorul e un
ce de ris. Nu înțeleg de fel, cum pôte cineva să iubească.

Numai odată a mai fost Cenușerésă, la cununia sa. Dar pe frate-seu l'a adus la sine și i-a spus enșasă, care gimnasiu i l'a ales și că acuma d'ensă e mamica lui singurică singurea și decă va mai dice odată că nimene nu-l iubește, d'ensul e un ingrat.

Mătușă v'ersă lacrimi mari și grele la despărțire spre fulgișorul de zăpadă, care, sub privirea caldă, eră p'aci să se topescă. de cumva o privire spre dl de Rune nu o înghieță de nou.

Acesta nu se putea miră destul, că meteorul strălucit s'a prefăcut intr'o statuă de marmoră, care respundea la toate șda, care nu părea să aibă nici

o voință și care se purtă totdeauna cu demnitate și cum se cade și numai arare ori suridea.

Ei ședeau în o villă de lângă oraș, în care însele o lăsa adeseori singură. El nu părea că are nici una din acele temeri, de cari vorbira cei doi domni în sera aceea. Țile și săptămâni întregi eră tot dus. Ea i plătia mai de multe ori datorile de joc, fără plânsore seu imputare.

El preferia mai bine să aibă niște scene violente, liniștei cu care ea scriea bancarului. Dar acesta nu-l opriă, ca cu o lipsă de rușine tot mai mică să-i ceră de nou parale, până când i prepădi tot avutul și ea numai cu resturile din urmă mai întreținea pe frate-seu. Pentru sine nu-i trebuia aproape nimica.

Intr'o seră când ea, ca totdeauna, ședea singură la lampa sa, gândindu-se că 'n câteva țile are să fie Crăciun, se deschise ușa și intră un tiner forte tulburat. Ea-și ridică mâna înaintea lampei, să-l pôtă vedé, și exclamând »Wolfgang!« i sări în brațe.

— Ce ți-i, pentru Dumnezeu! — fu vorba ei cea dintâie, când îl zări, — ți s'a întemplat un ce grozav.

El se lăsă cădend pe scaunul pe care mai înainte ședuse dēnsa, puse mâna pe mēsă, pe aceea își inclină capul și 'ncepù să plângă amar.

Isa ingenunchiă lângă el și-l priviă cu spaimă.

— Wolfgang, — dīse ea, — numai pe tine te am pe pământ: dōră n'ai făcut ceva reu?

— N'am făcut alt reu, decât că m'am născut, — response el, privind în sus. Numai atâta! N'a fost destul?

El se uită îndelung la ea: »Ai știut? Cine ța spus?«

— Nimene, am vădut.

— Așă dară în adevēr sēmēn intr'atâta lui, lui, pe care îl uresc atât de nemărginit!

Isa își ascunse fața 'n palme.

— Nu de mult șeiu ce sūnt și voi am să me omor. Dar mi-a pleznit prin cap un ce mai bun, decât vrei să me ajuți, nu costă nimic.

— Nu pot să șeiu?

— Ț-oi scrie.

— Mult nu pot să-ți dau, căci nu mai am aproape nimica.

— Așă dară și tu ești fericită, pré fericită? — dīse el amar, preumblându-se agitat în odaie.

— Isi, cum aș puté să-mi schimosesc fața, ca să nu-i mai sēmēn! A gândi, că port fisionomia asta urită!

— Fă-o cinstită! — dīse Isa.

Wolfgang rise: Voi face asta, după maniera mea. Acolo unde m'oi duce, nu va trebui s'aud: »Ce, te numești așă și așă? nu te-a reconoscut tatăl dtale, cu tôte că-i sēmēni de minune!«

El rise de nou.

— O! nu ride, — il rugă Isa.

— Mai bine e a ride, decât a plānge atât de copilăreșce, Isi; dar fața ta, care-mi apărù atât de suferindă, me face să plāng. Haid' Isa, imbracă haine bărbătești și vino cu mine!

— Nu pot, nu vreu să dau dreptate ȳmenilor, cari dīc, că sūnt atât de ușoratică ca mumă mea.

— Să trăești cu bine, Isi! Adio! Cel ce din noi doi nu va scrie un an incheiat, acela va fi mort, așă-i?

— Acela va fi mort, — dīse ea ca 'n vis.

Ȳncă odată o imbrătoșă vehement și fugi afară în nȳpte.

La trei țile, Isa necășită de neliniște, se duse ȳnsași la poștă. Cerul eră 'ntunecos, acoperit de nori suri ca plumbul, pământul a inghietat tare.

Ea înaintă repede în potriva vântului rece, care deviniă tot mai aspru. La poștă găsi doue scrisori, una din Hamburg și alta dintr'un loc necunoscut. Eșind de acolo, vântul o suflă 'n spate și niște fulguri de zăpadă cădură pe ea.

Scrisorile din busunar nu-i mai dedeau pace. Iși băgă mâna și scōse întēiu pe cea din Hamburg. Aceea sună astfel: »Acuma poți să șcii: sūnt matroz și navigez poimāne spre Iava. Me numesc Wolf Gang și în Iava nu sēmēn cu nimene. Fratele teu.«

— Pēcat că nu m'am dus și eu cu el! — gândi Isa.

Vântul începù să devie atât de aspru, încât mai că mână pe Isa; de-asupra ȳncă și ninsōrea se făcea mai dēsă.

Cu tôte aceste ea scōse și cealaltă scrisōre, care sună așă: »Bărbatul meu de trei țile e 'nchis în turnul datorășilor. Am deschis scrisorile ce i-au sosit. Prima eră de mâna dtale și semnată numai cu vorba »Isa.« A doua: »Soția ta, Luisa Rune.« Și fiind că nimene n'are dreptul să se numescă soția lui, afară de mine — drept dovédă ȳtă atestatul meu de eununie — te întreb, pentru ce te numești astfel? Dēcă și dta ești înșelată, ca și mine, și dēcă dēnsul și cu dta s'a cununat ca și cu mine, hotăreșce ce ai să faci? Putem să-l acuzăm pentru bigamie, atunci il vor inchide și eu cu trei copii mici voi ajunge la sapă de lemn. Ce trebuie să facem? Aștept respunsul dtale. Berta Rune.«

Vântul i smulse hărtia din mână și aruncă pe Isa de pāretele casei sale, la care tocmai ajunsese. Câteva momente stete 'n viforul de zăpadă, înainte d'a puté resuflă, înainte d'a puté băgă cheia 'n brōsca ușei.

În sfērșit stete în salonașul ei ca o străină. »Trei copii mici«, dīse ea, apēsându-și degetele în tēmpie, »trei copii mici! Aceia n'au s'ajungă atât de nenorociți, ca...«

Fără să se pôtă stăpāni, scrise Bertei Rune, că de dragul copiilor ea va dispārē și-și va perde urma. Bani va trimite numai dēcāt. Apoi scrise omului seu de afaceri, și-l rogă să 'ngridescă de vēndarea villei, cu tôte mobilele, cu cai și trāsūre cu tot și să trimită suma ce va căpētă dnei Rune în N.

Apoi depeșă fratelui seu: »Plec la tine, Isa!« Iși impachetă cuferul, luă parale și niște bijuterii și cartea de botez: arse cartea de botez și sängele, când ingenunchiă înaintea caminului, aduse pe câteva momente o roșētă în fața ei. Așă stetea 'n amurg și priviă pe feréstă afară. Atunci o frunză mōrtă ajunse de-asupra zăpădii și vântul o mână mai departe și o suflă 'n depārtarea întunecōsă.

— Aceea sūnt eu, — dīse Isa.

Servitorul tocmai aduse lampa. Ea comandă trāsura, își luă cuferul, dīse că trebuie să plece și mai beu o cēsă de theă în scaunul ei. Iși ridică ochii și se vēdù 'n oglinda din fața: »Ochi sinucidetori! Cochetă! — șopti ea și surise, — și totuș veți dīce amēndoue. Intēiu ruina, apoi tinerul vine nȳpte la mine și cu patru țile mai târđiu plec, nimene nu șcie unde. Cu totul mama! nu-i adevērat, cu totul mama!«

Ea surise. Odată de doue ori viforul lovi 'n feréstă. »Da, da, me vei avé!« — dīse Isa. »Eu viu și tu me vei alungă mai departe, până ce voi sosi intr'un port liniștit! Cel puțin n'am nefericit pe nimene — o mamă, mamă — de ne-ai puté vedé!«

Se anunță, că trāsura e gata. Isa dīse ȳmenilor sei scurt și amicabil un remas bun, plecă prin viforul turbat la gară și cu trenul curier dispārù în nȳpte.

Sonet.

(După Petrarca.)

Nelinıştea me omoră, dar îmi place a fi pacinic,
Viitorul me 'nșioră, și nutresc în pept speranță;
Ard în flăcări nebunatici, și nu sunt decât o ghiață.
Me avânt în lumi feerici, dară cad pe țernă grabnic.

Strîng la brațe lumea totă, fără s'am ceva în brață,
Deținut sînt în prinsore, nici me lasă nici me 'nchide,
Nici nu me deslănțuește, dară nici nu me ucide,
Vedă acuș un intunec, ăr acuș țori dimineță.

Sînt orbit și tot ved bine, limbă n'am, dar am gust bun,
Doresc mörtea ca un bine, dar și ajutor cerșesc.
Între lacrimi de durere vesel rid ca un nebun.

Me urêsc pe mine însu-mi și pe alții îi iubesc,
Pe viêtă și pe mörte nici un preș eu nu mai pun:
Êtă câte suferințe pentr'un blând chip femeiesc!

Ioan Bocanici.

Istoria Bănatului timișan.

— Dela 1552 până la 1786. —

(Urmare.)

La 1769 locuitorii sërbi din Becicherecul mare, la stăruințele lor căștigară dreptul a se constitui în senat orașenesc: ăr la 1775 districtul Kikinđii se regulează sub un căpitănat, la care se alăturară comunitățile Keresturul, Esenova, Nevelinul, Mocrinul, Traniova, Carlova, Bașahidul. ad: cam acelea comunități compuse din acea poporațiune, cari emigrară sub conducerea lui Arsenie Cernovici. — Este ôrecum curios, că sërbi, putem dice, îș privilegiară chiar și dreptul de resuflare. Nu se întemplă un act, o acțiune, un rebel, unde, — se înțelege nu ei, ci românii fac bravuri militare, — ca ei pe basa unor atari datorințe patriotice, să nu alerge cu droiul la Viena pentru a cere și a pretinde drepturi până a și resuflă sërbeșce pe pămîntul Bănatului. Numai românului nu i-a trebuit drepturi, pentru că pe acelea deja le posedea delà un cesare glorios.

La anul 1775, după Clari urmă Brigido, bărbat la tôte mințile sale, nimerit a completă opera guvernorului Mercii.

Acesta cum primi administrarea Bănatului, numai decât făc o călătorie prin tôte ținuturile provinciei, pentru ca să se convingă despre starea actuală a țerei: ăr de altă parte să-și primescă informațiune pozitivă, despre activitatea diregătorilor. După acesta călătorie țera se trezeșce cu altă formă de administrare. Bănatul se imparte în 4 districte (Kreis), se infiunțeză oficie dominale și altele de categoria acesta, la Cetadt, Timișóra, Verșet, Lugoș, cari aveau ôre-care jurisdicție proprie și-și făceau socotelile lor cu președintele (Kreishauptmann). Brigido a mai infiunțat un oficiu edil (Bauamt), care purtă grije asupra edificiilor erariale, canalisărilor, morilor de măcinat și ferestruit, asupra navigațiunilor. Cu un cuvânt asupra tot ce eră erarial, care oficiu costă anual 60 mii fl.

Iosif II ne mai putend suferi găzduirile ômenilor în domeniile erarului, s'a decis a-le vinde acelea, prin licitare publică. Atari licitațiuni s'a ținut la 10 aprilie 1772 în Timișóra, și o alta i 1-ma mai 1772 în Viena. Bunurile mănăstiresci gr. ort. române și sërbe fură vëndute din mână liberă unor plenipoten-

țiați ai clerului, cari luară și primiră după ratificarea contractului, posesiunea monăstirescă.

Ca și publicul român să aibă idee despre cumpărătorii domeniilor bănațene, aci am onore ai pune la cunoșcință pe aceia cari la anul indicat au cumpărat domenii.

Comitatul Torontalului: Gr. Ferraris a cumpărat St. Hubertul, Bogyo Mihai Tisa-St.-Mioșul, gr. Drascovici Banlocul, Liptay Lovirul și Gottlobul, br. Alvincy Iosif Trübsvetterul, Dugasella și Sarafola, gr. Pejacevici, Turda și Devetacul, Pronay și Jesenac Valcanul și Oroslamoșul, Verhovaț arhiepiscopul de Zagrabia, Billetul și Neuzina, și Modoșul, Secianul și Sarcia, Stefanovici Kis-Oroștinul, gr. Sapary Igrışul, Sat-mare și Secusijul, Gyertianfi Antal Tolvadia, Girul și Bobda, Baizat, Desca și Clarafalva, Vidac Ioanovici Macedonia, Aldasy Senadul, Hertelendi Bociarul, și frații Barciay Botosul, Paladul și Martinița, Naco Cristof și Cirila Nicolaul mare, Andrei Mocioni Foenul cu 70.100 fl.

În comitatul Timișului devin proprietari domeniilor erariale următorii:

Frații Kapdebo cumpără Barațháza, Arisi Topoia, Ostoici Semlacul mic și mare, Doctoroviț Lucarețul, Gyürki Remetea, gr. Sanrau Karanul și Zadanul, Izdenczy Monosturul, Vucoviț Berecsul, Nevéry Fibisul, Bruckenaut, Blumenthal, Alius, Guttenbruntel, Zabranul, Kesințul și Traunaut, br. Salhausen Engelsbrun, br. Bernyakoviț Boldurul, Andreoviț Petrovasala și Wering cumpără Panciova.

În comitatul Crașăului devin proprietari:

Macskasy cumpără Birma, Nemes, Bara, Dobresciul și Radmanesciul, br. Bruckental cumpără Ebdorful, D'Ellevaux Spata și Lapușnicul, Piacec Oloșagul și Herengesciul, Hazlinger Serezanul și Potineșciul, Gellei Cosotița, Lovreniț Honoriscul, Milanovici Vișagul, Kis Subotița, Ioanovici Dulul și Valeamare, Atanasevici Valeapai, Frummer și cu Bibics cumpără Jupa, Branovațky Mutnicul, Bideskuty Herneacova, Madácsy Selistea, Palikutja Furlucul și Desertia, Mihailovici Valeaboului, Petrovici Ohaba-Mutnicul și Rujinosul, Frummer cu Marcovici cumpără Govajdia și Zena, Zombori Cavăranul, Sacul și Tincova, br. Cnezeviț San' Helena (Magyar országos levéltár, Kamar. oszt.)

Sînt mai mulți proprietari cari nu ocur în această listă, din causă că împăratul Iosif II a vëndut din mână liberă unele domenii, ăr pe unele le-a donat gratuit unor persóne de curte.

Acestea sînt fazele principale peste cari a trecut Bănatul, și în modul acesta s'a colonizat acesta provincie română cu străini, pe cari guvernul i-a protegiat și menagiat cu tôte stăruința, și precum am vëndut, acești coloniști luară în primire și servitori de curte; nu e dar nici o mirare, că — decă e adeverat și acesta, — că acești coloniști deveniră la o cultură mai considerabilă decât românii. Dar să pun cazul acela, că românii erau protegiați, ei erau ômenii beneficiilor, pentru ei se edificau institute, școli, biserici și lor li se da numai în parte ajutórele guvernului, atunci credem, că șvabii sarbeđi și dăbalați, deveniau cerșitorii Bănatului. Dar acum fie, remănă șvabul cu tôte beneficiile, cu tôte favorurile primite, românul să fie sánătos și să-și pună rivna și stăruința, ca să recăștipe prin cultură teremul prădat fără milă străinilor.

VII.

Istoria română timișană se constată din vremuri adânci, — chiar după retragerea armatei sub Aurelian susținută cu dușmănie de unii istorici, — că aci în unghiul panonic a avut o continuitate nentreruptă și a fost susținută cu multă trudă, cu pré multe hărțuiri

și jalușie românească, mai cu seamă terêmurile de sus și muntôse ale Bănatului mai până la Timișôra.

Părțile Torontalului după decădița română se vede a fi fost părăsite cu deseversire, aci se formase prin neregularea rurilor niște bălți nepoporate, — numai ici côlea se mai află niște ostrove, cari erau locuite de români. Dovédă despre acêsta afirmare este, că la venirea sêrbilor in Bănatul timișan, acêsta provincie ei o numiau Vlasca Zemlea. (Pământ românesc.) Singur Arsenie Cernovici, in rugarea lui cătră Leopold se rógă a ise da pe pământul românilor ospitalitate.

Aceea ce se pare nițel obscur in istoria noastră s'a intunecat și produs prin ênsași decădița a imperiului roman, prin invadarea popórelor emigrătore. Căci eră o politică naturală in atari impregiurări, ca un popor in destrâmăre să se retragă inaintea cutropitórelor nêmuri, ca să nu fie nimicuit de tot și apoi eră la vremuri mai oportune să se ivescă din retragerea sa. Acêsta procedură de conservare eră rațională și o și aflăm eminente susținută in Bănatul timișan, unde aflăm din când in când acțiuni, că poporul român frățuț a dat dovédă despre ființa sa, despre care mărturisesc popórele străine cari in diferite timpuri au descălecat pe pământul Bănatului; mărturisesc stăruințele de apêrare și conservare; mărturisesc ființa de proprietate a nenumăratelor familii de obârșie română aflate peste tóte vécurile. Aflăm familii cu proprietăți mari pe cari a trebuit ôrecine să le doneze sêu pentru serviițe indelungate; sêu pentru ôrecari acțiuni militare. Altcum nu se pôte presupune, că aceștea familii arbitramente ș-au putut atribui proprietăți de predii de mare estindere și provédute cu dreptul de iobăgie. Un popor care descălecă pe ți și emigrează la tótă nefericirea patriei sale, nu câștigă proprietăți precum aflăm acêsta la poporul român bănățian din adânci bêtrânețe.

Aflăm că la venirea Ungurilor românii bănățeni au fost aici; formând un principat, având capul lor, având un număr considerabil de nobili; cari la tótă întemplantarea au trebuit să fie de multă vreme stăpâni peste provincie, de ôrece precum afirmă Anonimul, acêst popor eră putinte și principele Actum avea o hogăție considerabilă. Un popor bejunar, migrător nu nu are averi imobile, acela duce tot ce are in spinare și stomac, numai românii ca popor autohton au putut aci câștigă nobile și avere.

Cumcă românii bănățeni au avut o viață politică națională și după ocuparea maghiară, dovedește, că ei pururea au fost in ôre-care coatingere de supunere cu voivođii din principatele române. Aflăm, că Laertiu (Leriu)¹ principele Olteniei ținea in ocupațiune și părțile bănatice orientale și le stăpâniă in meritul dreptului ginților: român la român atrage și aparține. Êr de altă parte șcim, că și erarchia bisericească română aci in părțile Severinului încă își avea ôre-care esistință de care aparțineau greul românilor din Bănatul timișan. Șcim, că la Aquae² (Mehadia) eră un episcopat de ritul român, de care aparțineau și părțile bănatice, și la care probabil cu tótă stăruința se alipiă poporațiunea bănatică română. Așă dară se pôte constată cu posivitate, că românii bănățeni și după ocuparea ungurască, au remas in aneciune cu românii din Oltenia.

Pentru că Ungurii după ocupare nici n'au putut să ducă și să facă in părțile bănatice ôre-care supremație, de un sistem de cutropire. Una nici cultura lor barbară și primitivă; êr de altă parte nici puterile lor militare neconsiderabile nu le-a iertat și făcut posibil ca să țină in regulă maghiară atâta multime de români aclamatisați și adunați aci in păr-

¹ Hașdeu istoria Crit. Tom I.

² Momsen Ist Rom.

țile muntuose. Unele ca aceste arguminte naturale ne fac să credem, că șirul voivođilor români au stăpânit peste multe vremuri părțile bănatice¹.

La 1254 regele Bela IV se plânge cătră papa din Roma, că cât i este de amenințată țera de cătră dușmani și pe lângă tóte acestea nu voește nimeni să apere părțile Severinului, nu pôte reallă intre fruntașii lui cari să primescă sarcina prefecturei, de și a imbiat la acêsta diregătorie pe mai mulți din nobilii sei.

La 1324, pe timpul regelui Carol Robert, principele Ales. Băsărab eră in posesiunea terêmului bănatic, ba il și pune la o fugă și retragere desastrôsă; așă cât abia scăpă cu viața din munții Severinului. Apoi după acêst pré vitéz voivod urmără alți Băsărabi, cari is țineau dreptul in continuitate. Aflăm la 1346 pe Alesandru, pe Vlad Tepeș, și la 1365 pe Latcu voivod, domn peste terêmul Severinului. Regele Ungariei Ladislau, poreclit cel mare, la 1374, a trebuit să cedeze pe sêma lui Latcu terêmul Severinului. Dan vodă, apoi Mircea la 1387 față de regele Sigismund se folosiă cu atributul: »Noi stăpânul Ungro-Vlahiei și domnul Severinului și a părților de peste Carpați până la Marea neagră» etc.

După invadarea musulmană, se vede, că și peste părțile bănatice a inriurit cu tótă barbaria distrugerea asiatică. România devinise cupleșită, cutropită și abia se mai putea pe sine intr'un cerc restrîns apêră; Bănatul remase delăsat de propriile sale destine și puteri, căci și singur regii Ungariei abia mai putuseră a se și cugetă la alta, decât la propria lor Ungariă. Eră o stare de a se cugetă mai mult la propria apêrare. Popórele Europei deveniseră periclitare in propria lor esistință și singuri ungurii perduseră rîvna de a se ingeră la ocupațiuni legendare.

Românii bănățeni așă delăsați is continuară și susținură vechile lor datini de administrare. Și până ce esundațiunea turcă cutrieră și supuse mai tótă Ungaria, aci in munții Bănatului, românii scutiți prin munți, și pădurile seculare se hărțuiau după posibilitate cu dușmanul; êr de altă parte împărțiți in 8 districte, se conservau destul de rațional; așă cât la venirea austriacilor, pe români i aflase aci in ôre-care autonomie proprie și in relațiuni destul de pacifice contribuind haraci turcilor.

Ca să dovedesc starea acêsta de autonomie a districtelor române bănățene, fie de-ocamdată destul a face cunoștință despre unele familii nobile, cari erau in fruntea administrării. Aflăm la 1240 ban pe Oslu (banus de Severin), la 1376 pe Ion Trêutul ca prefect (Ban) peste părțile districtelor, la 1365 pe Mihai Zorna, la 1360 pe Sturza chinez al Caransebeșului, la 1457 pe Andrei Dan, la 1537 pe Ion Floca prefect in Caransebeș și proprietar al mai multor predii.

La 1451 Ion Corvinul, ca guvernorul Timișôrei, se adresase cătră toți prefectii și subprefectii districtelor române, și cătră toți nobilii din părțile Caransebeșului și Mehădiei, ca să mărturisescă, decă familia »Ciornea« este aieve proprietară din adânci bêtrânețe peste Drencova. »Nobilis viris Judicibus Nobilium septem sedium Valachorum per modum proclamatae congregationis generalis.« Probabil că in Caransebeș, unde eră capitala și județul suprem al districtelor române.

(Incheierea va urmă.)

V. Grozescu.

¹ Pesty Frigyes, un istoric maghiar, care se ocupă cu descrierea provinciei timișane, ne dă să cunoșcem, că șovinizismul maghiar a intrat chiar și in istoria maghiară. Face o țorțare de argumente până la deridere, când voește a documentă ființa ungurilor in părțile Severinului afirmând, (risum teneatis) că Cernețul ș-a luat numele dela unurescul Cseresznyefalva, Bela reca dela Fehérviz, Severinul dela Zeuring, Mehădia dela Miháldfalva, Mêrul dela Almafa, Caransebeșul dela Sebeș, Cornea dela Somfalva etc. etc. — Apoi ce mai vrei? Este istorie?

Nunta lui Figaro.

— Comedie în 5 acte, de Beaumarchais. —

(Urmare.)

Mânălungă. »Pentru pricina de opoziție făcută la căsătoria dîsului Anonim de cătră dîsa de Frunză-Verde. Drul Bartolo pledând pentru reclamanta și dîsul Figaro pentru Anonim, decă curtea permite, contra obiceiunței, și jurisprudenței scaunului...«

Figaro. Obicinuința, măestre Mânălungă, este adeseori un abus. Clientul ce are puțină instrucțiune, știe totdeuna mai bine pricina pricinii lui, decăt oricari alți advocați, cari vîrsând sudori reci, strigând de sparg urechile, cunoscînd totul, -- afară de pricina pentru care pledază, -- puțin le pasă decă ruineză pe inpricinat, decă plictisesc pe auditori, sîu adorm pe domnii judecători: eu voi spune faptul în puține cuvinte. — Domnilor...

Mânălungă. Dta ești cel pîrit; așteptă să-ți vie timpul de a te apêră. (Lui Bartolo.) Înainteză, doctore, și ceteșce promisiunea.

Figaro. Da, promisiunea!

Bartolo. (Puindu-și ochilarii.) E lucru lămurit ca cristalul.

Inghite galușcă. Trebu... bue s'o vedem.

Mânălungă. Tăcere dar, dlor!

Portărelul. (Bătînd.) Tăcere!

Bartolo. (Cetînd.) »Subsemnatul adevăresc, că »am primit dela dra, et caetera, Marcelina de Frunză-Verde, în castelul d'Aguas-Frescas, suma de doue »mii de piastri bine numêrați și făr de borte: care sumă i-o voi innapoi, la cererea sa, în acest castel, »și voi luă-o de nevêstă drept formă de recunoștință, »et caetera; iscălit Figaro,« scurt de tot. — Conclu-siunile mele dar sînt pentru a se condamnă numitul la plata sinetului și la executarea promisiunii, — cum și nu mai puțin cheltueli de judecată. (Pledază.) Domnilor!... nici odată, în anele judiciare antice, medievale și moderre, o pricină mai interesantă n'a fost supusă la judecarea unei curți! Și de pe timpul lui Alesandru cel mare Makedon, care promisese, că va luă de nevêstă pe frumoșa Thalestris...

Contele. Înainte de a înaintă pré tare în istoria antică, dle avocat, să apreciam decă titlul nu e atacat în validitatea sa.

Inghite galușcă. (Lui Figaro) Ce op... op... opui dta la asta ceti... ire?

Figaro. Opun, dlor, că nu pôte fi decăt rea vo-intă, eróre, sîu distracție în felul cum a fost cetită acea hîrtie; căci nu se dîce de loc acolo: »Care sumă i-o voi innapoi și voi luă-o de nevêstă;« dar că: »Care sumă i-o voi innapoi, sîu voi luă-o de nevêstă;« ceea ce este cu totul diferent.

Contele. Esistă și, în act, sîu sîu?

Bartolo. Esistă și.

Figaro. Esistă sîu.

Inghite galușcă. Mă... ânălungă, ceteșce dta in-suți.

Mânălungă. (Luând hîrtia.) Tocmai așa vom fi mai siguri; căci de multe ori părțile interesate schimbă sensul cetînd. (Ceteșce.) »E... e... e... Domnișoră... e... e... Frunză-Verde... e... e... A!... care sumă i-o voi innapoi-o, la cererea sa, în acest castel, și... Sîu... și... Sîu...« Cuvîntul este așa de reu scris... și mai e ș-un porc ală-turea...

Inghite galușcă. Un por... orc...?

Bartolo. (Pledând.) Eu unul, susțin, că este con-juncțiunea copulativă și, care légă membrele core-lative ale frazei: »Voi plăti trei, și voi luă-o de nevêstă.«

Figaro. (Pledând.) Eu unul, susțin, că e con-juncțiunea alternativă sîu, care despărteșce dîsele membre: »Voi plăti trei, sîu voi luă-o...« La cărciogar, cărciog cu vîrf! Să încerce numai să-mi vor-bescă latineșce și eu îi astup gătulejul cu eleniceșce.

Contele. Dar cum se pôte judecă o astfel de pricină?

Bartolo. Dreptatea este din partea noastră, căci noi sîntem cari ne plîngem...

Contele. E cam greu totuș de luat o hotărîre.

Figaro. E pré ușor, seniore, când e vorba de a se da o hotărîre fără forme; — cele cu forme multe sînt totdeuna cu dreptăți puține.

Contele. Nu mai aveți cuvîntul.

Portărelul. (Bătînd.) Tăcere! (Contele se ridică, Inghite galușcă și sîetnicii se ridică deasemenea și-l incungiuură spre a se consfătuți.)

Bartolo. Etă cum un astfel de Spulberă-vînt înțelege a-și plăti datoriile!

Figaro. Dle avocat, iți pledezi cauza dtale?

Bartolo. Eu apêr pe dra?

Figaro. Poți bate câmpii și bolborosi cât iți place: dar nu injură, te poftesc. Când tribunalele, temîndu-se de infurierea inpricinaților, au îngăduit a se chemă persone străine pentru discutarea dreptu-rilor reciproce, n'au înțeles nici de cum, ca acești apêrători moderați să devie niște obraznici privile-giați și nepedepsiți de lege. Acesta însemnă o injosire pentru cea mai nobilă instituțiune.

Antonio. (Marcelinei, arătînd pe judecătorii ce se sfătuiesc mereu.) Ce tot boscorodesc ôre acolo?

Marcelina. Marele judecător a fost cumpêrat, și acesta corumpe pe ceialalți; de sigur c'am să-mi prepădesc procesul.

Bartolo. (Încet, cu un ton sobru.) Mi-i frică reu.

Figaro. (Vesel.) Curaj, Marcelino!

Mânălungă. (Ridicîndu-se, cătră Marcelina.) A! asta e pré mult! trebuie să ve denunț; și pentru onôrea tribunalului, cer, ca înainte de a se face drep-tate asupra celeilalte pricini, să se pronunțe asupra acesteia.

Contele. (Repunîndu-se, împreună cu Inghite ga-lușcă și sîetnicii.) Nu, grefiere, nu voi luă nici o mē-sură în contra celor ce me injură personal: Un ju-decător spaniol nu-ș va pêtă lața cu vre un esces demn numai de tribunalele asiatiche; sînt destule alte abusuri! Voi îndreptă un altul motivîndu-ve hotărî-re mea: Ori ce judecător ce refusă a-și arată mo-tivele este un mare dușman al legilor! Ce pôte cere jăluitoarea? căsătoria în lipsă de plata datoriei; amēn-doue aceste împreună ar face ca...

Mânălungă. Tăcere, dlor!

Portărelul. (Bătînd.) Tăcere!

Contele. Ce ne respunde apêrătorul? că vré să-și păstreze persona lui în afară de ori-ce legătură; lucru ce trebuie să-i fie îngăduit.

Figaro. (Cu bucurie.) Am căștigat.

Contele. Dar, precum sinetul dîce: Care sumă i-o voi innapoi-o la cea întei a sa cerere, sîu o voi luă-o de nevêstă, et caetera; curtea condamnă pe pîrit să plătescă doue mii de piastri bine numêrați și făr de borte, jeluítórei, sîu s'o ieie de nevêstă chiar în dîua acesta.

Figaro. (Încremenit.) M'a ras!

Antonio. (Cu bucurie.) Luminată hotărîre!

Figaro. Și pentru ce-i luminată, me rog?

Antonio. Pentru că nu mai ești ginerele meu! (Contelui.) Să trăești, stăpâne!

Portărelul. (Bătînd.) Ești afară, dlor!

(Mânălungă, portărelul, sîetnicii, țeranii și țerân-cele și valeții es.)

Antonio. Me duc să spun bucuria nepôtei mele. (Ese.)

Scena XI.

Contele, primblându-se în toate părțile, *Marcelina, Bartolo, Figaro, Inghite galușcă.*

Marcelina. (Puindu-se pe un scaun.) Ah! me răsuflu în stersit!

Figaro. Și eu, me innăduș!

Contele. (Aparte.) Sunt satisfăcut, că cel puțin am putut să-mi resbun.

Figaro. (Aparte.) Și îndrăcitul de Bazile care trebuia să se opue la căsătoria Marcelinei, nu s'a arătat de loc! (Cătră contele ce vré să iasă.) Stăpâne, te duci?

Contele. Totul s'a sfârșit.

Figaro. (Lui Inghite galușcă.) Dar acest sfetnic gros-umflat . . .

Inghite galușcă. Eu gro . . . os-umflat?!

Figaro. Negreșit. Și n'am s'o iau de nevastă; v'am spus că sunt gentilom!

Contele. (Oprindu-se.) N'are s'o ieie!

Bartolo. Ba ai s'o ieii.

Figaro. Fără consimțământul nobilelor mele rudenii?

Bartolo. Care-s acelea? ia-n să le vedem?

Figaro. Să mi se deie puțin răgaz; căci nădășduesc să-i vęd cât de curënd; îi caut de cincispredece ani.

Bartolo. Lăudărosul! de sigur că-i vr'un copil lăpădat.

Figaro. Copil perdut, doctore, séu și mai bine copil furat.

Contele. (Apropiindu-se.) Furat, perdut! dar cu ce dovedești acésta?

Figaro. Stăpâne, decă pelincele de dantele, fașele brodate, și juvaericele de aur ce s'au găsit în léganul meu de brigandii, n'ar puté dovedi indetul innalta mea naștere, cel puțin semnele de distincțiune ce mi-au fost făcute ar puté mărturisi indetul cât de prețios fiu eram eu: și acest eragii încrestat pe brațul meu . . . (Vré să-și ridice mâna dela brațul drept.)

Marcelina. Cum? (Se ridică repede.) Ai o spatulă la brațul drept?

Figaro. De unde știi dta, că am o . . . ?

Marcelina. Vai! el e!

Figaro. Vai-vai! eu sânt, da, eu!

Bartolo. Și cine? el? . . .

Marcelina. (Repede.) Emanuel!

Bartolo. Cum? ai fost tu răpit de țigani?

Figaro. (Esaltat.) Chiar lângă un mare castel! Bunule doctor! decă me vei innapoi nobilei mele familii, spune cât voești să-ți plătesc? munți de aur chiar ar fi în stare să-ți presentuiască nobilii mei părinți.

Bartolo. (Arătând pe Marcelina.) Êtă mamă ta!

Figaro. Manca?

Bartolo. Ba chiar mamă-ta aievea.

Contele. Mama lui!

Figaro. Dar lămuriți-me . . . ?

Marcelina. (Arătând pe Bartolo.) Êtă tatăl teu!

Figaro. (Desolat.) O o oh! vai de mine!

Marcelina. Dar sângele nu ț'a spus-o de mii de ori?

Figaro. Nici de doue.

Contele. (Aparte.) Mama lui!

Inghite galușcă. Ne-am lu . . . uminat; n'are s'o mai ieie de nevé . . . éstă!

Contele. (Aparte.) Próstă întemplantare, care-mi incurcă toate planurile.

Inghite galușcă (Lui Figaro.) Dar nobleța? dar castelul? ai vrut să nedu . . . dumerești justiția!

Figaro. Justiția dtale eră să me facă să fac o dobitocie a naibei, — justiția dtale! pe lângă că,

pentru cele doue mii de piastri eram să căspesc de vr'o doueđeci de ori pe dl . . . care s'a desvilit ađi de tată al meu! Dar fiind că cerul mi-a cruțat virtutea de aceste primeđii, tatutuă dragă, fi bun și me iértă. — Și dta, mămuță, imbrățișeđă-me . . . cu cât i puté mai . . . părințeșce. (Marcelina i sare în găt.)

Scena XII.

Cei dinainte, Susana, Antonio.

Susana. (Alergând cu o pungă în mână.) Stăpâne, opreșce totul! nu-i căsători; voi plăti eu Marcelinei cu zestrea ce mi-a dat-o stăpâna mea.

Contele. (Aparte.) La dracu și stăpână-ta! Se pare că totul conspiră în contra mea! (Ese.)

Antonio. (Vędând pe Figaro sărutând pe mă-sa, cătră Susana.) A! ia! că! să plătești! dar ia-n te uită!

Susana. Cum se pôte? — să ieșim moșule.

Figaro. Ba ve poftesc să stați! Dar ce-ai vędui tu, puică?

Susana. Dobitocia mea și netrebnicia ta.

Figaro. Nici una, și nici cealaltă.

Susana. (Furiósă.) Ia-o cât ț'a plăcé, de órece o pupi în bot!

Figaro. (Vesel.) O pup, dar n'o iau. (Susana vré să iasă, Figaro o reține.)

Susana. (Dând o palmă lui Figaro.) Obraznicule! îndrăznești să me mai oprești?

Figaro. (Cătră toți, complimentând.) Poftim! amor ca acesta mai înteleg și eu! (Susanei.) Înainte de a ne despărți, fi bună, te rog, și priveșce bine pe acéstă scumpă femeie.

Susana. O privesc.

Figaro. Și cum ți se pare?

Susana. Mama pădurei!

Figaro. Vivat gelosia! știi că nu se tocmășce mult! drăguța mea . . .

Marcelina. (Cu brațele deschise.) Imbrătoșeză pe sócră-ta, frumușica mea Susanică! Rėutăciosul ce te năcăjeșce este fiul meu!

Susana. (Alérgă la ea.) Dta, mama lui! (Remân amėndoue imbrătoșate.)

Antonio. Cum, de mai odinióră . . . ?

Figaro. Da, de mai odinióră abiă o știu.

Marcelina. Nu, inima mea atrasă spre dėsul se înșelă numai de motiv: Sângele-mi vorbiă . . .

Figaro. Și eu, eram împins de bunul simț, mamă, care me călăuză să te resping, căci n'aveam nici de cum gândul să te urėsc, dovedă sânt banii.

Marcelina. (Dându-i sinetul) Ți-i dăruesc de zestre, puiul mamei.

Susana. (Aruncându-i punga.) Ia-o și pe asta.

Figaro. A! n'am cuvinte să ve mulțamesc.

Marcelina. (Esaltată, lui Figaro și Susanei.) Imbrătoșati-me amėndoi de-odată, copiii mei! Inesc în voi totă dragostea mea. Me simt atât de fericită, copiii mei, ș-oi să ve iubesc atât . . .

Figaro. (Induiosat, repede.) Dar opreșce-te, scumpă mamă, nu mai pronunță nici un cuvėnt! Au vrei tu să se prefacă 'n apă ochii mei ce se 'necă în cele dintei lacrămi ce le simt sbucniindu-mi de când trăesc? Dar cel puțin aste lacrămi, sânt de bucurie! . . . Dar ce nătingie! eram cât pe ce să dau de rușine; le simțiam curgėnd între degetele mele, priveșce (arată degetele deschise); și le opriam ca un dobitoc! mergi de te plimbă rușine! voi să rid și să plâng tot deodată! nu poți simți de doue ori în vieță ceea ce simțesc eu acum, în clipa acéstă. (Sărută de-o parte pe mă-sa, de altă parte pe Susana.)

(Va urmă.)

Asămănări.

I.

Floricea Nu-me-uită.

De voești să alegi frageda floricea »Nu-me-uită«, apoi n'o căută în grădini cultivate artificial, ci o caută prin păduri umbrase, pe la marginea isvurului! Ea nu iubește cărările amblate, unde ori-care trecător ar pute-o ușor vedea și culege; ea se ferește de arșița soarelui și nu înflorește prin iscusința grădinarului în galerii de flori artificiale, ce-s strinse din toate părțile lumii, spre a obosi ochiul cu trufia lor mândră, fără ca să se potă încălzi.

Acolo o caută la isvorul folositor, care se revărsă asupra văilor, răcorind plantele cu puterea-i binecuvântată, acolo unde înflorește pomi roditori, ce-și reoglinesc mândrele lor vârvuri în unda sa, aci înflorește floricea »Nu-me-uită« cu miile.

Drăgălașă stă ea acolo în erba grasă, privind cu floricea-i albastră ca cerul și cu bobocii-i frumoși voișă în unda cristalină.

*

Dacă ființa ta curată poartă dorul unei amiciei adevărate și a unei iubiri fidele, atunci fugi de strălucirea sgomotosă a lumii mari, nu cercetă festivități, societăți pompoase, ca să afli oameni cu inimă bună, nu pierde nopți veghiând înzădar la baluri sgomotose, căutând o inimă simțitoare, și nu speră dela persoane pline de etichetă și curtoasie a intimpină o simțire adevărată, acolo unde o simțire mai adâncă se consideră ridiculă, calitățile caracterului teu întreg o fanfaronadă: acolo unde numai acela e iubit, care ne trebuie și cel fără influență se trece cu vederea, acolo nu locuiește sfioasă amicie; și iubirea în aceste locuri respăndește numai săgețile ei veninoase.

La umbra liniștei casnice, în lucrativitate voișă, în dezvoltarea iubirii cătră aprăpele teu și a umanității, în plăceri moderate, locuiește amicetă adevărată, iubirea fidelă, incongiurată de suridătorul cor al virtuților casnice și al misiunii implinite. Acolo le poți afla aceste două tesauri, ce-l pot feri pe omul simțitor în lumea asta trecătoare, și numai acolo, dară dă-ți silința, să le și meriți.

II.

Plandele străine.

Sunt frumoșe plantele străine, colorile lor minunate și cu frunzele lor deosebite: mai mult decât grilajul, ce le deosebește de celelalte flori în grădină, se deosebesc prin frumuseța și forma lor de celelalte. Ce mândră, ce compozițiune genială, ce colori admirabile, pe cari o putere directă a soarelui le poate naște! Da, sunt surprindătoare și mult plăcute priveștișele, ce le oferă plantele aceste esotice ochiului privitor.

Dar sërmanele străine, nici odată nu produc fructe, nici odată nu ajung gradul perfecțiunii în regiunile noastre reci. Smulse din pământul natal cu clima lui binefăcătoare și o temperatură mai caldă, degenerază în pământ străin. Sedusă de o adiare mai môle dintr'o di caldă de veră își resfoiesc bobocii: florea se desvôltă în totă mândrăta sa naturală, promițând chiar și fructe gustose; dar ce să vești, de abia ce câștigă fructele în consistență, trage un vânt nordic peste ele, suprimându-le în germene. Sërma-

nele seduse, ce voiți voi aice în pământ străin! Inzădar produceți florea, înzădar o nutriți cu sucule cel mai scump din viața voastră; fructele nu le veți mai cõce; clima, sub care sũnteți plantate, ve e ostilă.

*

Sërmană inimă! cât de multă asămănare ai tu în speranțele și așteptările tale cu aceste plante străine, ce înfloreșc în continuu și nici odată nu fac pome. Sedusă de căldura îmbucurătoare a unei fericiri apropiate, îți deschizi inima unui simțiment fericitor, visând de fericire viitoare, sacrificându-ți cele mai nobile puteri acestor amăgitoare auspicii, cugetând că în împlinirea lor vei afla mai mult decât o fericire trecătoare, până ce în urmă o suflare rece a realității crude îți nimicește mândra flõre și toate speranțele și visurile, lovindu-se de piedeci continue.

Și totuș nu încetăm a spera, cu toate că am avatâtea lecțiuni bune prin mii de încercări, că aici pe pământ nu-i posibilă o fericire deplină: înzădar ne reamintesc ranele inimei, câte le-am dorit, le-am aspirat și nu ni s'au împlinit. Cea mai mică schinteie de speranță, cel mai mic auspiciu al unei îmbunătățiri posibile ne inspiră puteri noue, ne înflacăără spre luptă pentru câștigarea fericirii, ce ne-ar satisface.

De ce dară atâtea activitate neobosită, de unde acel isvor nesecat de speranță și răbdare pentru zile mai fericite, ce nu se pot împlini? Să ne fie date noue aceste impulsuri numai spre necaz? Nu, cuget, că acesta ar fi nedemn de providență, care ne-a creat după chipul și asămănarea sa, lăsându-ne să trăim fericiți. Aici e asămănarea noastră cu acele plante străine, fiind că și noi pe acest pământ nu sũntem în patria noastră adevărată.

Din decadență mărătă, designați pentru scopuri mai înalte, decât le-am pute ajunge aici pe pământ, simțim, că există fericire curată și bucurii netulburate, inse nu în lumea asta trecătoare, ci într'o sferă, în care ajungem numai după mii de desilusionări, unde inse recăpătăm libertatea spiritului, care se desvôltă în cea mai deplină armonie cu calitățile-i înnăscute.

Măriõra Z. Petrescu.

O ureche pentru o inimă.

(Din poveștile bunicei.)

Parte frigul, parte vestea de atacarea lupilor, așă o intricoșară pe bunica, încât de vr'o câteva zile nici nu mai vine cătră noi. Ne deciserăm deci a-o cercetă. După ce o mângăiarăm de spaima lupilor, și mai conversarăm nițel despre lucrurile casnice: fiind că șcicia că ne plac povestirile sale, ne întrebă: »Voiți să auđiți o frumoșă istoriõră, pe care am auđit-o acum câțiva ani într'un salon, unde se șciciau toate nuvelile cunoscute și necunoscute, ce se petreceau prin lume?»

— Să auđim, respunserăm cu toatele.

— O dõmnă fõrte bẽtrână, amabilă și 'ncântătoare cu totă etatea sa, păstră cu sântenie o mică cutiuță de aur sculptată, pe a cărei cheie o purtă neconținut cu sine, și pe care o deschidea numai atunci când nici un ochiu profan nu o-ar fi putut zări. Ne-poței inse pe dată ce vedeau lacrimi pe figura secșagenară a bunicei lor, șciciau că dõnsa deschisese cutiuța. Intr'o di dõmna uitase să 'ncuie ușa, căci camerista introdusese în lăuntru pe un domn, care luându-și pãlãria de pe cap, ceru scuse de a păstră un mic bonet de mătasă negră lipit de templele, care îi da aspectul cel mai comic posibil.

»Dna X... nu avusese timp spre a-ș inchide

cutia, astfel încât privitorul putea distinge vârfurile unei urechi omenesci conservate.

— »Poftim, ți se piticul dōmnei, înainte de a ședē pe scaunul ce i se oferise, s'ar putē ți se că această urechiă ar fi tocmai a mea!

»Dna X. sārī de pe scaun și privi fies pe visitatorul seu, pe cānd acesta redicāndu-și bonetul de mātāsă nēgră, lāsă sū vedā o urechiă cārēi lipsiā partea de sus a pavilionului. Mișul domn, care nu erā decāt un om de afaceri al dōmnei X, povesti atuncia cā intr'o ți acuma-s treideci de ani, pe o stradā ōreșcare se intēlnise cu un avut gentlman, care i prepușe sārī deie 300 fl. pentru partea de sus a urechii. Dupā puținā protestare, tērgul se terminā, strāinul luā urechia și vēndētorul fiind cu minte își făcū o modestā pozițiune în lume cu cei 300 fl.

— »Șciți pēntru ce venerā dna X... acea ureche?

»Intr'o ți, pe cānd avea numai 20 ani și pe cānd vēduva tinerā și frumōsā ridea de protestațiunile de amor ale concurenților sei, unul dinte dēnșii se plāngea de crudelitatea ce arātā juna în fața promisiunilor lui de fericire. — Voi vedē... respunse ridēnd dna X... dvōstre promiteți cerul și pāmēntul, și nu ați fi în stare sū ve sacrificați nici măcar vērful urechii!

»Tinerul nu mai ți se nici un cuvēnt și se retrase. A doua ți, dna X... primi un pachet, în care se aflā urechia tātātā. Un bilet laconic anunțā, cā femeia, — care avusese așā de puțin suflet încāt sū cērā un asemenea sacrificiu — nu va mai revedē nici odatā pe omul, care a șciut sū il facā. Din acea ți dna X... închise porțile și inima tuturor concurenților; și singurā cu durerea sa plānse cam 40 de ani pentru acela, pe care nu mai avea sārī mai revedā.»

Mulțāmindu-i bunicei pentru distragere și pof-tindu-i somn ușor, scutit de visuri despre lupi, ne depārțarām, făcēnd acea observare, cā: »Dna X. a vērsat prē multe lacrāmi pentru acea ureche, ce i se dase 'n locul unei inimi!»

Cornelia Lupu.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șciri literare. *Carmen Sylva* a dat publicității o nouā lucrare a sa, care pōrtā titlul »Cuvinte sufletesci« și conține o culegere de idei umanitare, religioșe și sociale. — *Dl B. P. Hașdēu* a fost primit ți lele trecute în audiență de cātrā regele Carol. cārui i-a făcut un raport despre »Marele etimologic al Romāniei.«

Almanacul Romāniei June a apărut cu un cuprins fōrte interesant și prețios. Volumul începe cu o novelā de *Carmen Sylva*, dupā care bardul dela *Mirceșci* ne ofere actul prim din piesa »Ovidiu«; de *Eminescu* sūnt reproduse doue poesii; dnii *Maioreșcu*, *A. Mocșonyi*, *I. Popescu*, *I. Sbiera*, *N. Teclu*, *St. Velovan* și *A. D. Xenopol* ne dau studii diferite; dnii *I. Slavici* și *D. Zamfirescu* ne ofer novele; ēr dnii *A. Naum*, *I. Negruzii*, *I. Nenișescu*, *D. C. Olanescu*, *dna M. Poni*, *I. Vulcan* (a se vedē în nr. de acuma al foii nōstre) și *D. Zamfirescu* au contribuit prin poesii. Recomandām cu tōtā cāldura această carte atențiunii publicului nostru; prin spriginirea ei nu numai se dā ajutor scopurilor societății Romāniei June, dar totodată fiecine își face cāteva ore de plăcere. Prețul 2 fl. O listā este depusā și la redacțiunea nōstrā.

Versuri și istorisiri. Sub titlul acesta a publicat dna *Adela Xenopol* la Iași o broșurā de »incer-

cāri literare« dedicatā nepoților sei. Cārlicica cuprinde bucāți de prosā și niște versuri. Sūnt între ele cāteva piese mai reușite. Prețul 3 lei.

Conferințele Ateneului Român. Din aceste conferințe au apărut de curēnd în librăria *Haimann* din *Bucureșci*, următōrele: »Impērația romano-bulgarā«, de *Nicolae Ionescu*, membru al Academiei romāne; »Despre libertatea invēțāmēntului și educațiunea poporalā«, de *M. T. Stătescu*; »Imbunătățirea stării sātēnilor«, de *Gr. G. Păucescu*; »Rolul femeii în democrație«, de *G. D. Pallade*; »Influența francezā în Romānia«, de *Al. Xenopol*. »Limbagiul și gândirea«, de *Dr. Petrini-Galați*. »Despre prejudiții«, de *C. C. Arion*. »Istorie și ipnotism«, de *dr. Buicli*.

Carte bisericeșcā. A eșit de sub presā și se aflā de vēndare la »Tipografia cărților bisericeșci«: »Espunerea doctrinei bisericii creștine ortodoxe«, însoțită de diferințele ce se intēlnesc în celelalte biserici creștine, de *V. V. Guettée*, tradusā de mitropolitul primat al Romāniei *Iosif*. A doua ediție 1888. *Bucureșci*.

Dicționar internațional. A apărut la Florența în editura *Lodovico Nicolai* prima fasciculā din noua lucrare a dlui *A. de Gubernatis*: »Dictionnaire international des Ecrivains du jour« (de la *A* până la *Bab*.) Scriitorii romāni cuprinși în această primā fasciculā sūnt dnii *Alecsandrescu*, *Alecsandri*, *Aurelian* și *Babeș*.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șciri teatrale și musicale. *Dl Matei Millo* a dat mercuri la teatrul *Dacia* din *Bucureșci* o reprezentațiune în beneficiul seu, jucānd piesele »Omul care-și ucide femeia« și »Millo director.« — *Dșōra Carlotta Leria* va sosi în curēnd dela teatrul »de la Monnaie« din *Brusela* la *Bucureșci*, unde are sū dea o reprezentațiune. — *Dșōra Assan*, despre care s'a vorbit mai de multe ori în colōnele foii nōstre, este așteptată la *Bucureșci*, unde va jucā pe scena Teatrului Național.

Teatrul Național din Bucureșci. Marți s'a dat în beneficiul dlui *Gr. A. Manolescu*, pentru prima ōrā, piesa: »Don Juan« comedie în 5 acte de *Molière*; beneficiantul a mai recitat »Rochița«, monolog ți s de *Coquelin* și tradus în romāneșce de *dl N. Țincu*. Următōrele reprezentațiuni de beneficiu mai sūnt ficșate la Teatrul Național: »Revisorul general«, comedie localisată de *dl P. Grădișteanu*, pentru *dl St. Iulian*; »Princesa Georges«, pentru *dua Am. Notarra*; »Rēsbunarea sclavului«, melodramă, pentru *dra Al. Alecsandrescu*; »Marele Mogol«, operetā de *Audran*, pentru *dl director de scenā*; »Pāsārelele«, comedie în 3 acte de *Labiche* și »Cāsātoria silitā« de *Molière*, pentru *dna M. Ionașcu Papadopol*, *dl Al. Catopol* și *dl V. Alecsandrescu*; »Calea Victoriei«, comedie, pentru *dl P. Gusti* (regissor.) *Nimic original!*

Serbare artisticā. Pentru mercuri, 30 martie, s'a anunțat la Teatrul național din *Bucureșci* o serbare artisticā, cu concursul dnei *Zoe Chrisenghi*. Reprezentațiunea avea sū se compunā din 4 părți: 1) »Frica de bucurie« comedie într'un act; 2) Concert, eșcutat de *dōmna Zoe Chrisenghi* și *dl Gruber*; 3) »Pētra din Casā«, comedie într'un act de *V. Alecsandri*; 4) Scena și Cavatina din »Normā«, cāntată de *dna Z. Chrisenghi* și *dl Teodoroșcu*, cu cor.

Piese musicale. O ți de veselie, sub acest titlu a apărut la Iași în editura lui *Maugsch* o polca-marș, compusā de *cav. P. Benotti*, directorul conservatorului din Iași. — *La belle Roumaine* e titlul unui vals nou, de *Ivanovici*, autorul »Valurilor Dunării.« Prețul 1 fl. Se aflā de vēndare în *Oradea-mare* la *Otto Hūgel*.

CE ENOU?

Știri personale. *Episcopii români gr. c.* Mihail Pavel, Victor Mihali și Ioan Szabó, au fost numiți adlați ai sfântului scaun papal. — *Dnii T. Onciu, T. Tomnic și N. Calinciuc* au fost promovăți de către universitatea din Viena la gradul de doctori în medicină. — *Dl dr. Emanuil Doctor* s'a numit medic al societății sfântului George pentru cercul Währing în Viena. — *Dl Emanuil Mișci*, fost judecător la tribunalul din Kapošvar, intrând în pensiuine, a deschis cancelărie advocațională în Pecica. — *Dl B. Bașota*, jude la tribunalul din Abrud, după un serviciu de 32 de ani, a fost pus în pensiuine, din cauza sdruncinatei sale sănătăți. — *Dl Ioan Nemoian*, substitut primar în Caransebeș, a fost ales primar acolo.

Apel la femeile române. Comitetul Asociațiunii transilvane a constatat, că ar fi foarte folositor, ca pentru o mulțime de lucruri femeiești de mână, care se învță în școlă sa civilă și cu deosebire în cursul suplimentar al acelei școle, să se întrebuinteze modele luate după lucruri clasice în combinațiuni de colori și de forme ornamentale, precum se află ele în lucrul de mână severșit de femeia română dela sate. Spre acest scop trebuie inse ca școlă aceea să aibă la dispoziție o culegere de modele severșite de femei române, în special cusături, chindesituri, broderii, țesături. Comitetul a însărcinat Reuniunea femeilor române din Sibiiu, ca să adune modelele trebuincioase. Comitetul Reuniunii, prin presidenta dna Maria Cosma și prin secretarul dl dr. O. Russu, face dară un apel către femeile române, ca să-i trimită atari modele. Aceste piese de lucruri de mână pot fi noue seu vechi, dar ca să corespundă scopului, trebuie să fie lucrări complete, fie chiar și numai o parte din un întreg, ér decă sânt numai începute, să fie de așa, ca să se vedă procederea la continuarea lucrării.

La Alba-Iulia în 7 l. c. s'a ținut întrunirea conchiemată de dl dr. Aurel Mureșan, spre a face o dare de semnă despre contribuiriile făcute în anii 1860—63 pentru spriginirea diarului »Gazeta Transilvaniei.« Nu mulți s'au adunat, cei presinți erau mai cu semnă din partea locului. Întrunirea ș-a ales president pe dl protopop Tordășan, secretari pe dnii advocați George Filip și Matei Nicola. Apoi redactorul actual al »Gazetei«, dl dr. Aurel Mureșan, a făcut darea de semnă, care s'a dat unei comisiuni în persoanele dlor Axente Sever, Matei Nicola și Basiliu Bașota. Acesta a esaminat-o și mai târziu a raportat, că toate sânt în ordine, ceea ce a aprobat apoi și conferința.

Dela dietă. În ședința dela 7 aprilie presidentul camerei a raportat, că a invitat pe deputatul Mihail Popovici, ales în cercul Caransebeș, ca în 15 zile să-și presinteze mandatul. Terminul acela a trecut, dar dl Mihail Popovici nu l'a presintat și a declarat în doue scrisori, că nici nu va face acesta. Camera a trimis afacerea la comisiunea de incompatibilitate. Acesta va nimici alegerea, cum a nimicit și aceea a generalului Trăian Doda și așa la Caransebeș se va face a treia alegere.

Alegeri pentru sinode. În archidiocesa Sibiiu s'au ales deputați mireni dnii Diamandi Manole, Nicolae Strevoi, Octavian Sorescu, Iosif Pușcariu, Iacob Bologna, Parteniu Cosma, Elia Măcelariu, Liviu de Leményi, Ioachim Fulea, Daniil David, Rubin Pațița, Victor Tordășan, dr. Ioan Mihu, Samuil Pop, Iosif Orbonaș, dr. Nicolae Olariu, Gerasim Candrea, Mihail Cirlea, Pompiliu Pipoș, dr. Aurel Brote, Matei Voilean, dr. Nicolae Olariu (de 2 ori), Ioan cav. de Pușcariu, dr. Nicolae Pop, Ambrosiu Bârsan, George Danilă, dr. Remus Roșca, Nicolau Cosma, dr. Absolon Todea, George Șandru, Ioan Șandru, Zaharie Tatar,

Ilariu Duvlea, Ioan Turcu, Anania Moldovan, Silvestru Moldovan. — În diocesa Arad s'au ales deputați din cler, pe teritorul consistorului aradan, Iosif Goldiș, George Popovici, Mihail Sturza, Petre Chirilescu, Constantin Gurban, Ioan Cornea, Ioan Groza, Meletiu Dregheci, Voie Hamsea, George Crăciunescu, Paul Tempea, Augustin Hamsea, Ignatiu Pop și Vasile Beleş.

Processe de pressă. *Processul »Tribunei«* se va pertractă la 25 l. c. la tribunalul cu jurați din Cluș; autorul articolului incriminat este dl Ioan Slavici. — *Processul »Călicului«*, care avea să se pertracteze la 4 l. c. în Cluș, s'a amănat, căci autorul articolului incriminat, părintele Pocrean din Lugoș, a făcut excepțiune în contra competenței.

Oglinda lumii. *Principele Battenberg*, vitězul oștean conducător al Bulgarilor, care drept recompensă a fost gonit de pe tronul seu, acuma nu pôte nici macar să se însore după pofta inimei sale. El vré să-și ia de soție pe principesa Victoria, fiica a doua a împăratului Germaniei; împăratul și împărătesa ș-au și dat consentimentul; inse Bismarck se împotrivesce, pentru cuvântul că prin căsătoria această Germania ș-ar perde neutralitatea în cestiunea bulgară, căci raporturile prințului Battenberg cu Bulgaria încă nu sânt rupte. Cancelarul a declarat chiar, că în cazul căsătoriei, el nu mai pôte remâne în funcțiune. Acesta amenințare a produs mare senzație în Berlin și în totă lumea. Crisa s'a complanat așa, că s'a amănat căsătoria. — În Franția idea de revanș în contra Germaniei ia din ce în ce dimensiuni mai mari. Generalul Boulanger, represintantul acestei idei, a devinit omul cel mai popular. El a fost ales deputat în mai multe locuri. — În România noul minister a declarat în cameră, că regele ș-a ales pe actualii ministri, pentru că ei în agitația momentană, vor păși neutral înaintea urnei. Bugetul s'a votat. La toamnă se vor face alegeri noue.

Institute de credit. *Albina* din Sibiiu ș-a ținut adunarea generală la 30 martie. În direcțiune s'au reales dnii Iacob Bologna și Ioan G. Ioan, ér în comitetul de supraveghiare dnii: Dr. Aurel Brote, Ioan Creț, Nicanor Frateș, Michael Kapdebo și Cornel Tobias. Dividenda s'a fiesat cu 10 fl. de acțiune, ér spre scopuri de binefacere s'au votat 1411 fl. 07 cr. și anume: 1. Școlii civile de fete a »Asociațiunii transilvane« pentru trebuințele curente 600 fl. 2. La 128 de familii din comuna Galați (comit. Făgăraș) nenocite prin focul din 22 aprilie 1887 200 fl. 3. Păgubiților prin esundări din Bănat în primăvera anului trecut 200 fl. 4. Păgubiților prin foc și prin esundări din Transilvania tot în primăvera anului trecut 200 fl. 5. Școlii element. de fete a »reuniunii femeilor române din Sibiiu« 100 fl. 6. Reuniunii pompierilor din Reșinari 25 fl. 7. Reuniunii române de cântări din Sibiiu 25 fl. 8. Reuniunii pentru infrumșetarea orașului Sibiiu 25 fl. 9. Reuniunii române de agricultură pentru comitatul Sibiiului 36 fl. 07 cr. — *Arieșanu* din Turda aduce la cunoștința publicului, că din 1 maiu an. c. înainte va da după sume depuse spre fructificare pe timp mai lung de un an 6⁰⁰/₁₀₀ netto, plătind institutul darea din al seu. — *Economul* din Cluș ș-a ținut adunarea generală încă la 8 martie, dar despre rezultat numai acuma primim informațiune. Acesta ne spune, că dividenda după o acțiune de 50 fl. este 3 fl. 38 cr., care se va plăti numai decăt acționarilor. Pentru viitor, conform unui ș modificat, s'a asigurat pentru acționari o dividendă mai mare. Pentru scopuri filantropice s'au dat 379 fl. 84 cr. — *Meseriașul Român*, asociațiune de credit și depuneri în Brașov, va ține adunarea sa generală în 25 aprilie n.; presidentul asociațiunii e dl Bart. Băulescu, carele totodată e și presidentul societății cu acelaș nume.

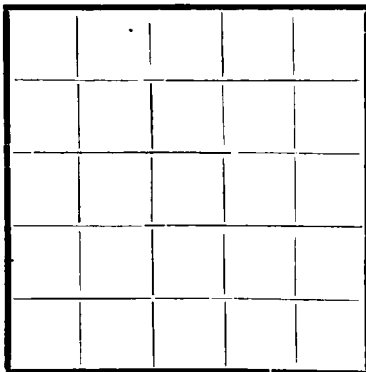
Țigările președintelui. Dacă cineva ar voi să calcule până la ce sumă se urcă cheltuelile de reprezentare ale domnului Carnot, președintele republicii Franciei, ar ajunge să arunce o privire asupra comptului de țigări ce s'au consumat la ultimele sale trei serate de primire. Acest compt arată pentru prima serată suma de șese mii de franci, pentru a doua serată cinci mii de franci și pentru a treia, care fuse combinată c'un bal mare, suma de douăsprezece mii de franci: totalul acestor trei serate 23.000 de franci. Țigările s'afiau espuse în camera de fumat și fiecare invitat avea nevoie a lua din ele cât i plăcea, a fumă și a lua cu sine drept suvenir. Președintele, departe d'a se plânge de marea cheltuielă, ridea, achitând comptul furnisorului și-i duse: »Ved' cu satisfacțiune, că m'ai servit bine, țigările au plăcut tuturor și mi-au procurat o mulțime de amici. Sper și doresc să rămânem mult timp în relațiune d'afaceri «

Știri scurte. Statutele reuniunii române de lectură din Câmpeni s'a provădut de către ministrul de interne cu clausula de aprobare. — *Ministerul de onoare*, în înțelegere cu ministrul de comunicațiune, a dat ordin pentru o eventuală convocare a glotașilor. — *Obligamentul militar* va începe în viitor cu anul al 21-le al etății, proiectul de lege relativ la schimbarea acesta se va presintă parlamentelor la toamnă. — *Aprilie ciudat* avem în anul acesta: frigul a început de nou, ba 'n duminică trecută a și nins prin Austria. — *Moștenitorea de tron a Angliei* a fost numită de curând de către o universitate engleză, dr de musică. — *Impăratul Vilhelm* a lăsat 48 milioane de marce; partea cea mai mare e testată coronei. Doue din cinci părți sânt ale împăratului Frideric și ale împărătesei Augusta, castelul Babelsberg și palatul de sub teiuri, precum și castelul Koblenz le primește împărătesa Augusta. — *În Ardeal* sânt 663.344 gr. catolici, 646.218 gr. or., 270.391 rom. cat., 203.130 luterani (Sași), 51.194 Unitari, 35.149 Jidani, 987 de alte confesiuni: cu totul sânt în Ardeal 2.230.966 locuitori, dintre cari 1.310.562 Români.

Necrolog. *Mihail Șorban*, canonic gr. c. de Gherla, a încetat din viață acolo, în etate de 69 ani. Reposatul a cultivat și pictura, zăgrăvind multe icône pentru biserici: s'a ocupat și cu musica și a compus o misă, care s'a și tipărit. — *Ioan Faur de Teiuș*, jude la curie în pensiune, mai demult fost deputat și comite suprem al comitatului Caraș, a încetat din viață în etate de 66 ani.

Ghicitoare de numeri.

De Cornelia Lupu.

Numerii curgători dela 1—25, sânt a se scrie în cele 25 de cvadrate deșerte așa, ca a) cvadratele ce urmază unul după altul cruciș să compună nrul = 65, b) cvadratele ce curg din sus în jos asemenea să nu-

mere la olaltă = 65, c) și din cvadratele ce curg de-a latul asemenea să ăsa = 65.

Terminul de deslegare e 10 mai. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea ghicitoareii din nr. 44:

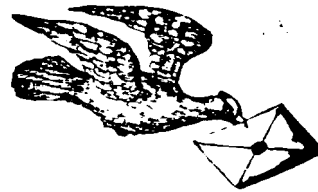
Bolivia
Roșiori
Arin
Tocă
Efraim
Arco
Niger

Literele inițiale cetite de sus în jos dau numele: Brătean; cele finale, cetite de jos în sus, dau numele: România.

Deslegare bună primirăm dela dómnele și domnișorele: Eufrosina Popescu, Minodora Micșunescu, Hortensia Paguba, Cornelia Densușan și dela dl Petru Valea.

Premiul fu dobândit de dl Petru Valea în Ormenișul-de-câmpie.

Poșta Redacțiunii.

Dlul I. N. R. Ve mulțămim pentru recomandațiunea noului colaborator al nostru, căruia cu plăcere i deschidem colónele foii noastre. Cele trimise acumă vor urmă 'n curând, la intervaluri scurte. Nrile cerute s'au trimis; dar nu mai avem din toate esemplare curate, ba din nr. 1 an.

1887 ne lipsește jumătatea de colă.

Dlul A. D. in B. Abonamentele se primesc și 'n hârtie românescă, precum și 'n mărci poștale. Nr. cerut s'a trimis

Blas. Din nr. 5, anul 1885, nu mai avem nici un esemplar. Ar fi trebuit să-l reclamați la timpul seu.

Versurile. Primăvêra, în memoria dulcei mele, Unde sânteti, Amintire, nu sânt la nivelul ca să se pótă publică. Intre toate mai bună este „Unde sânteti“, dar și aceea se 'ncheie 'n frase comune.

Călin্দarul săptămânei.

Dlul sept.	Călin্দarul vechiu	Călin্দ nou
Duminica 4 Ev. dela Marcu c. 9, st. 17, gl. 4, a inv. I.		
Duminică	3 Cuv. Nichita	15 Fürchtegott
Luni	4 Cuv. Par. Iosif	16 Charisius
Marti	5 Par. Teodulus	17 Rudolf
Mercuri	6 Par. Eutichie	18 Dionisiu
Joi	7 Cuv. Par. George	19 Hermop
Vineri	8 A. I. Ruf	20 Sulpitiu
Sămbătă	9 Eupsichie	21 Anselm

Treiluniul aprilie-iunie începe cu numărul acesta. Fiind că noi n'avem alte fonduri la dispoziție pentru susținerea foii, decât abonamentele, rugăm cu stăruință pe toți aceia cari doresc să aibă foia noastră, să binevoiescă a ne refui abonamentele în timp de 8 zile.

Cei ce nu mai vor să fie abonați, să ne inna-poeze numărul acesta, ca să-i ștergem din registrul abonaților.

Dela aceia cari vor primi doue numere, fără ca să achite prețul de abonament, vom încassă prețul foii cu ramburse poștale, căci numai cu abonamente plătite regulat înainte putem să susținem foia.

Spre a evita dar ori ce neplăceri, rugăm pe toți aceia cari n'au obiceiul d'a plăti regulat, și se supără când li se cere abonamentul foii primite: să-și regleze achitarea abonamentului.

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hügel în Oradea-mare.